

מסורת הש"ס

א) ר"מ מ"ד, ב) ו'לקמן
מ"ה: א) ולפיכך היו פטרי
כדיניהם את שמתין להרג
את זה והרג את זה
ד) לקמן מה: ט) ו"ל אש
ו) לעיל מה: ו) ו"ל
כ"ה: ט) ר"מ מ"ד,
פ) ר"מ, ט) ו"ל ד"ה.

הגהות הב"ה

א) נ"ס כ"ס מ"ן והלא
ד"ן הוא: ב) ר"ש ד"ה
א"ס אמרת וכו' לישאל
אמרנו וכו' ד"ן ק"ל
מחמור בן ובת:

גליון הש"ס

ר"ש ד"ה ש"י באר"ם וכו'
הוא שור בן יוסף קר"ו
שור, לקמן ס"ה ע"ב:
ש"ס ד"ה ש"י בח"ן הרי"ש
ש"ס וק"ן וכו' לקמן פ'
ע"ה: ח"ס"י ד"ה וכו' א"ס
הוא חסד"ס ב"ו כ"ה
ד"ף ד"ה מ"ה ד"ה
מל"ה:

שור שנגח ד' וה' פרק רביעי בבא קמא

מ"ד.

עין משפט
ג"ר מצודה

כ"ג א מ"י פ"י מה"ל מוק'
ממון הל"ה ט' פ"ג
ע"ן ט'
כ"ד ב ג ד ה מ"י ע"ס
הל"ה י' והל"ה י"ג:

תורה אור השלם
1. או בן יגח או בת יגח
כמשפט ד"ה וצ"ה ל'
ש"ס כ"א לא

שור כ"דס עש"ה כ"ו. שור קטן הורג כשור גדול הורג ד' וה' שור בן יוסף קר"ו שור דמתיב (ויקרא כג) שור או כשנ כי יולד: אינו דין שחי"ב. זו סקילה על מיעוק קטן כעל אדם גדול: שכן חיי"ב. בנוקין ארבעה דברים שהשור פטור מהן ומקל לא תשיב

וכי דנין ק"ל מחמור. פ"ה דהך פירכא דלין ראשון לדנין שני דק"ו דאיש ולאשה שהורע כחן בנוקין לא דנין קל ממחור להפילו אי לא היה כמיז מועד כלל היה ילפינן בבאי קל וחומר אע"ג דבכ"ו נמי קאמר לא חלקת האי לישאל לאו דוקא ולכן אלטריך לא א"ס אמרת לעשות פירכא דנין שני שהוא

שור באדם שעשה בו קטנים כגדולים אינו דין שחי"ב על הקטנים כגדולים לא אם אמרת אדם באדם שכן חייב בארבעה דברים תאמר בשור שאינו חייב כד' דברים ת"ל 'או בן יגח או בת יגח לחייב על הקטנים כגדולים ואין לי אלא במועד' בתם מוני' (ב) דין הוא והואיל וחייב באיש ואשה וחייב בבן ובת מה בשחי"ב באיש ואשה לא חלקת בו בין תם למועד אף כשחי"ב בבן ובת לא תחלוק בו בין תם למועד ועוד קל וחומר מה איש ואשה שכן הורע כחם בנוקין לא חלקת בו בין תם למועד בהן בין תם למועד אמרת וכי דנין קל מחמור להחמיר (ג) עליו אם החמיר במועד החמור בחמור בתם הקל (ועוד) אם אמרת באיש ואשה שכן חייבין במצות אמרת בבן ובת שפטורין מן המצות ת"ל או בן יגח או בת יגח נגיחה כ"ה בתם נגיחה במועד נגיחה למיתה נגיחה לנזקין: על האדם נחכוין להרוג את הבהמה והרג את האדם לבנעוני' והרג בן ישראל לנפלים והרג בן קיימא פטור: ג"מ' אמר שמואל פטור ממייתה וחייב בכופר ורב אמר פטור מזה ומזה ואמאי הא תם הוא כ"דאמר רב במועד ליפול על בני אדם בברות הכא נמי במועד להתחבך על בני אדם בכתלים אי הכי בר קטלא הוא בשלמא התם ירחוא ירוקא ונפל אלא הכא מאי איכא למיטר הכא נמי במתחבך בכותל להנאתו ומנא ידעינן דרבתר דנפל קא מתחבך ביה ואבתי

ק"ו: נגיחה צנוקין. אלטריך לרבות מוקין משום דלרשין נכסיה דהאי קרא בנוקין כהמינה (לעיל דף ג.) כמשפט שור בשור וכן נסוף פרקין לענין שמירה מעולה דנוקין דרש מלא ישמרטו א"ע"ג דלא ישמרט גבי מיתה כמי: וה"ה תם הוא. לא צ"ע למימר דמתני' כר"י הגלילי כדמוקי שמואל מתני' בהפדה (לקמן דף מה:) גבי היה אביו או בנו צמחו דמאי דוחקיה דשמואל לאוקמי מתניתין כר"י הגלילי ומה פלוגתא הוא שייך בזה דהוה פליגי רב ושמואל מתני' כמאן ועוד דרישא דמתני' דקמתי מועד דמשלם כופר ומס פטור מן הכופר לא אמאי כר"י הגלילי והא דלא מוקי שמואל מתני' דלקמן במועד ליפול על בני אדם צבורות כדמפרש מילתא דהכא במועד להתחבך על בני אדם בכתלים משום דההוא לא שכיחא כי האי: וה"ה תם הוא. המקשן פטור שמתחבך בכותל להפילו ולא מתכוין להפילו על בני אדם דא"כ לא היה פטור ממייתה ועל זה מקשה והא תם הוא שאפילו עשה כן כמה פעמים והרג בני אדם שלא צטוניה איין מועד להרוג אדם "בדפי" לעיל מדלא אשכחן מועד במתכוין להרוג את הבהמה והרג את האדם ומשני במועד להתחבך על בני אדם פירוש במתחבך להנאתו כדמפרש ואזיל דהוי מועד מחטילתו והוי כאורחיה וז"ת ומי דוחקו לשמואל לומר שחי"ב כופר יעמידו במתכוין להפיל הכותל ולא נתכוין להפיל על בני אדם ופטור גם מכופר לפי שהוא תם וי"ל דלרב ושמואל משמע להו

ולתם למיתה ולנוקין: פטור ממיסה. דהא לא נתכוין דאמרינן לקמן (ע"ג) כמיתה בעלים אם הרג בן מיתה השור שהרג: וחייב בכופר. דדרשין (כופר אם כופר (שמות טז) להביא שלא בציונה: ורב אמר פטור מזה ומזה. כדרשין (ר"ב לעיל מה.) השור יסקל וגו' כל זמן שהשור נסקילה בעלים משלמין כופר: והא ס"ס הוא. אפילו למאן דדריש א"ס כופר ה"מ למועד שלא בציונה והאי תם הוא במיטתו זה: במועד ליפול על בני אדם צבורות. לקמן בשור שנגח את הפדה (דף מה:): כשלמלא הסס. גבי שור שגפ"ל על האדם צבור איכא לתרוצי כדמתרליץ התם דהאי דלא קטלינן ליה בנגיחות ראשונות כגון דחוא ירוקא ונפל שלא בציונה על זה שראה עשב בתוך פי הצור וצ"ל לאוכלה ונפל: אלא הכא. הואיל ומועד לכך מאי שלא מתכוין איכא: ככא נמי. דחוינן ליה דמתחבך להנאתו ולא להפילו עליו: ואבתי

לישאל דמתני' דקתני ונפל על האדם שלא היה מתכוין להפילו אלא ממילא אירע שגפ"ל ע"י שהיה מתחבך צו להנאתו ולכן קאמר שמואל היכא דמתחבך בכותל להנאתו כדמשמע לישאל דמתני' דפטור מיתה וחייב כופר ורב אמר פטור מזה ומזה כדמשמע לישאל דפטור שפטור לגמרי והמקשן היה סבור דהא דנקט במתני' ונפל על האדם ולא קתני להפילו משום דלא מתכוין להפילו על האדם מיירי אבל מ"מ במתכוין להפילו ושלל על האדם משמע ליה שמיירי:

הכ"א שבי במתחבך להנאתו. תימה דהכא אמר רב דפטור מזה ומזה ולקמן בהפדה (דף מה:) מוקי רב מתניתין דקמתי משלם הכופר במועד ליפול על בני אדם צבורות וחזו ירוקא ומיטת רבינו תם דלקמן הוי רגל בציונה כשמיית עמנו צבור כדי לאכול הירק שבצור יודע שמתמעך האדם כמו רגל שדרסה ע"ג מיטת שיועד שיהרוג המיטת ולפיכך משלם כופר אע"פ שאין השור נסקילה הואיל ואינו מתכוין להרוג דלפינין רגל בציונה מקרן בציונה אבל הכא שמתחבך בכותל להנאתו (א) (שלא בציונה) היא שן שן שלא בציונה) שאינו יודע שיפול הכותל על האדם לפיכך פטור מן הכופר כקרן שלא בציונה ומועד דהכא ודלקמן לאו דוקא מועד בשלש פעמים אלא כלומר דבכר שעשה מועד מחטילתו כגון שן ורגל והא דפריך לקמן כדמוקי לה במועד ליפול על בני אדם צבורות אי הכי בר קטלא הוא דייק ממתני' דקמתי משלם הכופר ולא קתני חי"ב מיתה ומשלם הכופר משמע דפטור הוא מן המיתה ורש"י פירש כל הסוגיא דלקמן בע"ה אבל דוחק הוא וס"פ אפרש בע"ה ועל פי ר"מ נמי קשה דפטור רגל בציונה לדרוס על האדם מיתה כיון שלא נתכוין להרוג א"כ ר"ש דיליף בשמעתינן מוקין מקטלא פטור רגל מנוקין בציונה דרישה על הכלים כשלל נתכוין להרוג דלאו בציונה היזק חיבייה רחמנא דאי בציונה היזק א"כ היינו קרן והואיל וכן על כרחך ליכא למילף מוקין מקטלא לענין ציונה ורבינו שמואל מלא כנסר ישן דלא גרסינן מילתא דרב דפטור מזה ומזה ולקמן גרסינן מילתא כותיה דשמואל ומיבטא (ד) דרב דפטור לעיל מכופר כשאין השור נסקילה: הוה